Ч. 281 Недїля 15 (27) грудня 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім недїль і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адмінїстрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостевах на провінциї:
на цїлий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цїлий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Новий закон податковий.

І. Про загальний податок заробковий.

(Дальше).

§. 37. Заробковий податок належить вимірювати правильно від кождої робітнї, а іменно від всяких приголовних і помічних заводів, від фабричних складів, від розличних фабрик одного підприємства і т. и. з'окрема. Коли же сї робітнї находять ся в однїй і тій самій податковій громадї, то треба заробковий податок, що на них припадає, зібрати в однім податковім вимірі.

Кромі того случаю заходить виїмка від означеної повисше засади ще тільки тодї, коли несамостійний приголовний завід остає з головним в такій нерозлучимій звязи, що являєсь неможливим розвідати окремо его середну хісновитість. В сїм случаю належить оподаткувати приголовний завід разом із головним в осїдку сего послїдного, а сей спільний податок роздїлити на поодинокі заводи, узгляднюючи їх розмірну вагу після слушного узнаня.

Коли всї спільно оподатковані заводи находять ся в тім самім окрузї розкладаня, то роздїлює заробковий податок дотична комісия, коли же находять ся они в розличних таких округах того самого краю, скарбкова власть краєва, коли ж суть они в розличних краях мінїстерство скарбу.

Коли заходять означені в другім уступі услівя, щоби більше заводів оподаткувати сущільно, має на внесок дотичних в сїм случаю комісий або на просьбу податника, — котру однак внести належить бодай на шість місяців, заким зачне ся відносна доба розкладаня, — скарбова власть краєва рішати після свого справедливого узнаня, а в дорозї відклику, як також коли поодинокі приголовні заводи находять ся в ріжних краях, мінїстерство скарбу.

Коли той сам підприємець веде в тій самій робітнї більше родів підприємств або занять, то визначить комісия для цїлого обороту один вимір податку; однак она може оречи, скілько зі сего виміру припадає на кождий рід обороту; на жадане податника мусить комісия перевести роздїл.

Місце оподаткованя.

§. 38. Заробковий податок приписує ся в тій податковій громадї, де веде ся підприємство або заняте.

Наколи веденє їх розширює ся з місця робітнї або коли такої нема, із осїдку податника на більше податкових громад, то приписує ся податок в тій громадї, де находить ся робітня відносно осїдок податника. При будівних підприємствах треба уважати кождий осїдок дїловодства за місце робітнї.

Коли ж само місце робітнї розтягаєсь на область більше громад, то комісия для заробкового податку роздїлить сей податок розмірно на дотичні громади по мірі розмірної важности поодиноких частий сеї робітнї та з оглядом на громадскі тягарі, які повстають для дотичних громад за-для істнованя сеї робітнї або із за веденя сего промислу, як також з оглядом на відношеня площі.

Сю постанову примінюєсь також до підземного гірництва.

Коли дотичні громади належать до розличних округів розкладаня або до ріжних країв, то в першім случаю визначує скарбова власть краєва, а в другім мінїстерство скарбу, так комісию для заробкового податку, що буде вимірювати сей податок, як і роздїл сего податку.

Сей послїдний припис обовязує також в тім случаю, коли заробковий податок належить оплачувати від веденя якось заробкованя, що розширюєсь на область важности сего закона з місця робітнї, веденої за границею, або з находячого ся там місця осїдку податника.

(Дальше буде).

Про з'їзд деканальних відпоручників.

З'їзд деканальних відпоручників у Львові — пише „Правда“ в ч. 50 з 13 (25) грудня с. р. — став предметом широких коментарів не тільки в прасі галицкій, але й австрийскій. Задля недостачі місця не можемо дати широкого справозданя; сконстатуємо лише факт, що день перед зборами відбули ся в Народнім Домі наради при участи Маркова et comp., де все було укартовано, дальше, що Є. Е. Кардинал виразно заявив, що ухвалених зборами резолюций не приймає, та що вечером по сих зборах знов в Народнім Домі ухвалено утворити спільний комітет з Рускою і Народною Радою. Річ отже ясна. В сїй справі дістали ми допись з Перемиского, котру тут для дальшого поясненя подаємо:

Те, що стало ся 10 грудня на зборах відпоручників нашого духовеньства з усїх епархий, скликаних Єго Еміненциєю „для наради

2)

Дивна пригода.

(З англїйского — Марка Твена.)

(Дальше).

Я сказав підофіцирови, що погадаю над тою річию. В ночи підійшов я до касарнї музики і слухав. Підофіцир не пересаджував. Я чув як якийсь голос молив ся, чув гриміт упадаючих на бубон і докола него чобіт та проклони розлючених вояків. Справа цїкавила мене і не менше бавила. По хвили тишини розпочав ся спів. Боже, то вражінє, той чаруючий голос! Ніщо в сьвітї не могло зрівняти ся з ніжностию, мягкостию і сердечностию того співу. Я чим скорше відійшов, бо почув таке зворушене, яке не лицює командантови крiпости.

На другий день видав я приказ, щоби Вікльов не молив ся по ночи і не співав. Відтак прийшло кілька днїв так повних всяких трудів і роботи, що я забув на малого довбуша. Але одного дня приходить до мене знов підофіцир Рейберн і каже:

— Хлопець дуже чудно поводить ся, пане команданте.

— Як то?

— Пише заєдно.

— Пише? Що-ж він пише? Листи?

— Не знаю, пане команданте. Але він підкрадає ся і волочить ся заєдно по цїлій крiпости; нема кутика нї найменшої діри, котрої би він не оглянув; а при тім виймає що хвилї оловець і папір та щось там маже.

То вразило мене дуже неприємно. Я сьміявсь би з того, але під той час не можна було сьміяти ся хочби й з найменшої дрібницї. Довкола нас, в північній части Сполучених Держав дїяли ся річи, котрі велїли менї бути заєдно на осторозї і нїчому не довіряти. Я пригадав собі, що хлопець був з Полудня і то з ворохобничої Люизияни, і я не міг придавити в собі підозріне. Але на всякий спосіб приказ, який я дав Рейбернови, був для мене трохи прикрий. Я чув ся як отець, що був примушений видати власного сина на поругу і обиду. Я велїв Рейбернови, щоби він поводив ся спокійно, не давав по собі нїчого пізнати і щоби старав ся дістати яке письмо хлопця, але так щоби він о тім не знав. Впрочім міг хлопець свобідно всюди ходити, але треба его наглядати з далека, як піде до міста.

В часї найблизших двох днїв здавав Рейберн кілька разів рапорт. Не було нїякого успіху. Хлопець писав вправдї заєдно, але ховав старанно папір, коли Рейберн наближав ся. Ходив два рази до старої, напів розваленої стайнї, побув там кілька минут і виходив. Легковажити не можна було тої справи, она надто зле виглядала. Я сам признававсь в дусї, що обгортав мене неспокій. В тій непевности велїв я прикликати другого команданта, розумного, інтелїґентного офіцира, сина ґенерала Джемса Веба. Він здивував ся і занепокоїв ся. Ми обговорювали довший час ту справу і постановили тихцем хлопця слїдити. Ту роботу взяв я на себе. О другій годинї в ночи встав я і пішов до касарнї музикантів. Осторожно і тихо удало ся менї дістатись аж до ліжка хлопця; я вхопив его річи і торнїстер і висунув ся так само тихонько на двір. Повернувши до дому застав я там Веба, що ждав на мене з великим неспокоєм. Ми зараз взяли ся перешукувати кишенї одіня. Однако ми не найшли нїчого підозріного; був там лиш папір, оловець, ножик і кілька инших дрібних річий, які звичайно хлопцї носять. Ми переглянули торнїстер. Там не було також нїчого замітного крім малої біблїї, на котрій були виписані слова: „Чужинче, будь добрий з моїм хлопцем задля его матери“.

Я подивив ся на Веба — він обтирав собі очи і поглянув на мене — я робив то само. Я вложив книжку назад, а Веб підняв ся і зараз вийшов. Я занїс річи назад до касарнї так само обережно як їх забрав і тїшив ся, що справа так добре скінчила ся.

В полуднє на другий день прийшов Рейберн, як звичайно, до рапорту. Менї вже надоїла цїла тота історія і я сказав єму коротко:

— Дайте менї спокій з вашими дурницями. Ми робимо Бог знає що з поведеня хлопця, а він невинний як мала дитина.

Підофіцир поглянув на мене зачудований і відповів:

— Оно справдї так; але ви дали менї приказ і я дістав письмо хлопця.

в справах церковно- і народно-політичних“ не є для нікого несподіванкою. Се кацапска вдяка за недавні сентименти та компліменти в „Душпастирі“. Поважні люди предсказували се наперед тим більше, що московфільский орґан „Галичанин“ — се можливо лишень в Галичині і з рускым епископом — на кілька днів перед тим вложив в уста епископови Куїловскому слова просто зазиваючі духовеньство тамошної епархії до непослуху против Єго Еміненциї в тій справі. Кацапска безличність дійшла у нас уже до того, що публично сьміє говорити за епископів те, що їм ся може і не снило. Зовсім слушно підніс львівский „Przegląd“, що віддане справи в руки о. крилошанина Бачиньского яко референта треба назвати по просту фатальним. Трудно справді зрозуміти, звідки о. Бачиньский прийшов до так важної місиї в справах народних? Сеж відома річ, що о. Бачиньский не стояв ніколи щиро і отверто на основах рускої народної ідеї а свій політичний талант удокументовав тим хиба, що, як мовляв часто покійний епископ Ступницкий, „виекспедиював“ бувшого митрополита Йосифа Сембратовича до Риму. З того, що стало ся дня 10 с. м. в митрополичій палаті у Львові, така слідує наука, що для доброї справи мало лише доброго наміру та найщирішої волі. До того треба ще відповідних людий та розважного ведення справи, бо инакше не перестануть скандали ухибляючі не лише повазі нашої єрархії але і нашої Церкви, та спроваджуючі народну справу на довгу блуканину, з котрої вихід чим пізнійший, тим труднійший.

Цікава річ, що буде дальше? Таке питане чути тут по всіх усюдах. На мою думку найпевнійше наступить те, щоби мусіло наступити, коли би навіть збори з дня 10 грудня були зовсім не відбули ся. Перед простацтвом та цинїзмом кацапства могуть уступати хиба слабі одиниці, люди одушевлені народною ідеєю ніколи не уступають і в сім разі чеснї „Союзани“ на певно не уступлять, хоч би навіть єрархия наша „Союза“ не поперла, чого припускати на разі нема потреби, а противно маємо повну надію, що часть єрархії нашої порозумівши належито ситуацию, не настрашить ся нїкчемних кацапских комедий, здобуде ся на відповідні средства та положить конець деструктивній роботї. Тому то і коротка буде радість сердешних та невідступних товаришів „Галичанина“ і „Діла“, бо „Союз“ не пропав і не пропаде а дасть Бог буде розвиватись і кріпитись на ганьбу та сором всіх своїх ворогів.

Новинки.

Львів дня 26-го грудня 1896.

— **Ц. к. краєва рада шкільна** ухвалила між иншим на своїм засїданю з дня 22-го грудня с. р.: 1) Затвердити вибір Ів. Орищкевича управителя 5-клясової школи народної в Радехові на представителя учительства до ц. к. окружної ради шкільної в Камінцї; 2) іменувати учителями в народних школах: Йос. Ґонткевича старшим учителем в 5-кл. школі мужеській в Копичинцях, Мих. Зелїзка старшим учителем 4-кл. школи в Стрілисках пових, Ів. Гандяка управителем 2-кл. школи в Грушові, Мар. Рибяньску учителькою в Чукви, Йос. Нарольского учителем в Волици Гнїздичівскій, Ів. Гамоту управителем і Людв. Пержхалу старшим учителем школи народної ім. Марк. Шашкевича у Львові, Гіз. Остружко молодшою учителькою 5-кл. школи в Лїську; 3) перемінити одноклясові школи народні в Мацошині і Гаврилівцї на двоклясові від 1-го лютого 1897; 4) приймити до відомости справоздане ц. к. краєвих інспекторів шкільних з люстрациї гімназиї в Тернополи і Бродах.

— **Небезпечного обманця** увязнила сими днями віденьска полїция. Той обманець удавав великого пана, то князя, то барона і тим способом видурював гроші, де лише дало ся. Головно обманював біднїйших людий, а міру єго зручности дає послїдний злочин, котрий завів єго до вязницї. Справа була така: До мешканя приватного урядника, якогось Фішера, вбігла перед кількома днями властителька сусїдного крамику і стала живо оповідати, що перед єї склеп заїхав якийсь великий пан, що називає ся Гассео і просив єї, аби она позичила єму 60 зр. до другого дня та давав їй в застав 4 акциї анґлїйских зелїзниць державних; она сама не має готївки, тому приходить до Фішера, аби він зробив ту прислугу баронови, бо прецї знакомість з таким паном може єму колись придати ся, тим більше, що той барон есть — як сам казав — високим урядником в міністерстві справ внїшних і свояком якогось румуньского князя. Фішер маючи в руках 4 акциї, котрі видались єму певні, позичив 60 зр. і барон від'їхав. На другий день заступив барон лично до Фішера і показав єму фальшовану телєґраму, взиваючу єго до Румунії, де мав відобрати 12.000 зр. Гассео давав Фішерови знов 3 акциї і просив о позичку 200 зр. на дорогу. Але Фішер, котрий був би певне знов дав гроші п. баронови, перепросив єго, бо справді не мав нї крейцаря; тих 60 зр. з вчера були цїлим єго маєтком. Барон від'їхав, а коли по кількох днях Фішер пішов до банку виміняти акцию, довідав ся, що ті акциї не варті нї крейцаря. Повідомлена о всім полїция вислїдила обманця і увязнила. При ревізиї показало ся, що п. барон займав ся часом і крадежию. Він називає ся Гіздов, походить з Угорщини і то з доброї родини. Своє ремесло вів від кількох лїт.

— **Самосуд.** В італїяньскім містї Барі стала ся така подія: Межи двома стражниками від фінансів а якимсь товариством в однїй з тамошних каварень прийшло було до великої сварки, підчас котрої один із стражників застрілив револьвером двох міщан і одного міского полїцияна, що прибіг був зробити порядок. Тогди товпа людий ввала до каварні, кинула ся на стражника і формально порубала єго на дрібні кусні, так, що навіть не можна було розпізнати, що то тїло чоловіка. Арештовано шість осіб, котрі в тім самосудї брали участь.

— **Скілько доходу** може принести виправа до північного бігуна, показує гонорар Нансена. Daily Chronicle напечатав справоздане Нансена про єго виправу і три нумера тої газети, де появило ся се справоздане, розійшли ся в 750.000 екз. та ще заповіли поновний наклад тих нумерів. З тої причини прийшло до спору межи анґлїйскою газетою, а автором опису подорожи Нансеном. Автор находить беззаконною таку конкуренцию. З документів предложених для рішеня того спору виходить, що Нансен дістав від „Daily Chronicle“ 12.000 зр. за свою телєграму з 1.500 слів котру вислав редакциї в день свого приїзду до Норвеґії і 48.000 зр. за статю зложену з 15.000 слів, котру напечатав в згаданих нумерах. Єсли був би достиг до бігуна, то за саму єго телеграму була умовлена нагорода 60.000 зр. так що за кожде слово дістав би був 40 зр. — платию небувалу в лїтературі. Видавець твору Нансена обовязав ся зі своєї сторони заплатити Нансенови 120.000 зр. за єго книгу для популярного видання. Коли до того додамо авторскі права за переводи сеї книги, то Нансенови принесе єго оповідане про свою виправу більше як 360.000 зр.

Переписка зі всїми і для всїх.

В. П. в П.: На заложене каси позичкової треба мати призволене властий і длятого мусите предложити статути до затвердженя. Уложене статутів не легка річ, особливо в тім,

---

— І до чого то придасть ся? Як ви то дістали?

— Я дивив ся крізь дїрку від ключа і побачив, що він пише. Я закашляв і увидів, як він скоро зімняв папір і кинув єго в огонь; при тім оглядав ся, чи єго хто не підглядає. Відтак сїв і немов би нїчого не стало ся, ждав. Тепер війшов я до середини, а що лучала ся добра нагода, то я вислав єго за якоюсь орудкою. Він пішов не підозріваючи нїчого. В печи горів сьвіжий огонь, з котрого я вспів ще витягнути отсего кусник паперу. Як бачите, він лиш трохи надпалений.

Я поглянув на папір і перечитав одну чи дві стрічки; відтак післав я підофіцира за Вебом. В письмі стояло:

„Кріпость Трембель, дня 8. — Полковнику! Що до рода тих трех канонів, о котрих я згадував при кінци мого спису, то я помилив ся. Они всї вісїмнайцятьфунтівки, але проче уоруженє таке, як я вже писав. Залога також не змінила ся, лише що прийшли тут дві компанії легкої полевої піхоти. Як довго они тут остануть, не міг я довідати ся. Ми пересьвідчені, що з уваги на всякі обставини, було би найлїпше заждати аж —“

Тут письмо кінчило ся, в тім місци закашляв Рейберн і перервав хлопцеви писанє. Вся моя прихильність для хлопця, цїле поважанє і співчутє для него зникли в однїй хвили перед тим знаком холодної підлоти.

Прийшов Веб і ми стали розважувати справу основно і всесторонно. Веб сказав:

— Шкода, що єму перервано. Щось відложено — але що і против кого оно вимірене? Може був би написав, поганий зрадник.

— Так — відповів я — маємо до дїла зі зрадою. Але хто то ті „ми“ в листї? Чи то заговірники в кріпости, чи поза нею?

То „ми“ було справдї неприємне. Але ми не могли обмежати ся на здогадах, лише взяли річ практично. Насамперед приказали подвоїти варти і поручили їм як найбільшу чуйність. Відтак хотїли прикликати Вікльова, але вскорі видалось нам те непрактичним, доки були ще лїпші средства. Нам треба було насамперед дістати як найбільше єго листів, а відтак після того оснувати свій плян. Нараз прийшло нам на гадку, що Вікльов не ходив нїколи на почту — а що, колиб так тота опущена стайня була єго почтою! Я велїв прикликати одного з моїх довірених підофіцирів, молодого Нїмця іменем Штерне, що був немов уродженний на полїцийного аґента, розповів єму цїлу річ і приказав взяти ся за дїло. В годину пізнїйше донесено нам, що Вікльов знов пише. Зараз потім просив він, щоби єму позволено вийти до міста. Єго хвильку задержано, а між тим Штерне побіг до тої стайнї і там сховав ся. Зараз потім побачив він, як Вікльов закрадає ся там, оглянув ся осторожно на всї боки і вложив щось в один кутик в порох. Так само обережно вийшов він звідтам. Штерне вхопив положений Вікльовом предмет — то був лист — і приніс єго нам. Письмо не було анї підписане, анї назначене в який инший спосіб і обіймав крім повтореня того, що ми вже читали, ще таке докінченє:

„Ми гадаємо, що найлїпше буде відложити цїлу справу, аж доки не відійдуть ті дві компанії. Менї здаєть ся, що й ті чотири, котрі тут суть, такої самої гадки; з другими зносити ся не міг я, бо то обудило би підозрінє. Кажу чотири, бо ми двох стратили; їх лише що завербували і тут примістили, а вже вислали до армії. Треба безусловно, аби прийшли два другі тамтих заступити. Ті що відійшли були братя з Тірті-міле. Маю вам донести щось дуже важного, але зроблю се не тою дорогою. Винайду инший спосіб“.

— Мала гадюка! — крикнув Веб — і хто був би надїяв ся, що він шпигун? На всякий спосіб річ стоїть так: По перше маємо між собою одного шпигуна ворохобників, котрого знаємо. По друге маємо ще трех між собою, котрих не знаємо. По третє ті шпигуни дістали ся сюди в дуже легкий і простий спосіб, пристаючи до нашої армії яко вояки і нема сумнїву, що ще двох було тут, але тих вислано до армії. По четверте суть ще й „помічники“, котрих числа не знаємо. По пяте Вікльов має донести щось важного, чого не хоче робити в тій дорозї і хоче винайти инший спосіб. Тепер-же що робити? Чи арештувати Вікльова і примусити єго до зізнань, чи треба нам зловити ту особу, що забирає єго листи? Чи вкінци ждати ще, доки не довідаємо ся чогось більше?

Ми постановили держати ся послїдної ради, припускаючи, що доки не відійдуть згадані дві компанії, маємо час ждати. Штерне одержав від нас власть слїдити Вікльова на свою руку, щоби лише відкрити той єго „инший спосіб“. Ми знали, що пускаємо ся на небезпечну дорогу і тому треба було так робити, щоби шпигуни як найдовше не підозрівали нїчого. Штерному приказали ми вернути до стайнї і положити Вікльова лист на те саме місце, щоби єго найшли заговірники.

Ніч перейшла спокійно. Було студено, темно і падав дощ помішаний зі снїгом, до того був студений вітер. Мимо того вставав я в ночи кілька разів з теплої постели і обходив кріпость, щоби пересьвідчити ся, чи всьо в по-

щоби оминути всї перепони для їх затвердженя. Готових статутів для такої каси позичкової, як Ви собі єї обдумали, не дістанете. Мусите ще й то знати, що для веденя каси позичкової треба чоловіка, котрий би умів вести книги рахункові. Яко товариство, обовязане до публичного складаня рахунків, мусїли би Ви також оплачувати податок. Вам би порадити ся конче якогось правника і чоловіка обзнакомленого з устроєм і веденєм кас позичкових. Товариство „Просьвіта“ має також право закладати при своїх читальнях і каси позичкові. Віднесїть ся длятого до сего товариства (Львів, ринок ч. 10) на руки члена виділу адвоката краєвого дра Костя Левицкого, а він Вам дасть потрібну пораду. З другої же сторони напишіть до Черновець до пана Вячеслава Будзиновского, урядника „Руской Каси“ на Буковині (Чернівцї, ул. Петровича ч. 2) і просїть о поясненє, чи не далось би у Вас заснувати касу позичкову на подібний лад, як основують ся кружки „Руской Каси“ на Буковині. — **М. Л. в У.**: 1) Стояче письмо, яке тепер заводить ся декуди по школах, має свою добру і злу сторону. За стоячим письмом промавляє то, що дїти при нїм мусять просто і рівно сидїти, а через то уникають скривленя стовпа хребтового і не горбатїють, як то при теперішнїм лежачім письмі нераз бувало. За то рука має менше свободи, бо коли при лежачім письмі можна єї через довший час порушати при писаню лиш в самім котику, то при стоячім письмі треба єї що хвиля, що слово, що пів слова посувати взад цїлим ліктем. Чи при скорім писаню не буде то більше томити, як теперішний спосіб писаня — то може поучити лиш практика. Друга річ знов очи. При стоячім письмі, при лихім осьвітленю, труднїйше, особливо для дитини, заглядати під перо, що знов напружає і томить очи. Впрочім справа ще не порішена, якого способу писаня уживати в школах. Найлїпше переконайте ся самі на собі. Треба лиш папір поставити просто до себе. — 2) Прибиранє ялички або т. зв. божого деревця на Рїздво, не єсть нашим звичаєм, а занесеним до нас з Німеччини. Але навіть і там не єсть то народний звичай, лиш мода, яку завели собі інтелїґентні круги німецкі. Найлїпший на то доказ маєте в тім, що в Німеччинї, а навіть у нас, у Відни, і жиди так само на Сьвятий вечер ставлять боже деревце для своїх дїтий. У нас війшла ся мода в звичай у Поляків (через Німцїв) не скорше як в пятьдесяти роках, а пізнїйше переняли єї і деякі рускі круги. В Німеччинї до 1804 р. не було ще сего звичаю, але був инший подібний, від котрого Німцї виводять початок божого деревця. Ще в 17 і 18-ім столїтю був — кажуть — звичай, що підчас утреннї на перший день Різдва уставлювано в церкві великий поставець в видї піраміди, до котрого проліплювано множество сьвічок. Люди при тім менше зважали на само богослуженє, як на сьвітло, забавляли ся при тім, жартували і робили такий неспокій, що духовеньство було остаточно змушене усунути сей звичай з церкви і він перенїс ся на улицю. Розумів ся, що там дїяло ся ще гірше і прускі князї мусїли два рази (1686 і 1711) окремими законами заказувати сей звичай. Він перенїс ся тогди з улиці до хат і спершу вішали собі люди лиш рід обруча, на котрім причіплювано сьвічки; пізнїйше украшувано той обруч сосниною, а з того наконець вийшло різдвяне дерево. З християньскою вірою не має оно нїякої звязи. З педаґоґічного взгляду не може різдвянне деревце — на наш впрочім неміродайний погляд — мати нїякого значіня; противно, може ще й шкідливо впливати. Вже в маленьких дїтех розбуджує єсь тим способом пристрасть до поверховної, хвилевої, ловлюючої за очи бо сьвітної забави, до ласощів, до відбираня подарунків; впливає на них хоробливо, бо викликує потребу і баканє заспокоєня буйної дитинячої фантазиї, а у біднїйших тугу і жаль за тим, що приступне лиш для богатших. Устроюване деревець по школах і до того ще на добродійні цїли єсть на наш погляд під взглядом педаґоґічним ще гірше. Добродійства взагалї не повинно єи нїколи лучити з забавою. Нехай би лиш половину з того, що на Рїздво піде на деревце, жертвувано бідним, то можна би тим накормити і приодїти тисячі бідних дїтий. До того треба ще й то зважити, що на ту пусту забавку ідуть вже нинї цїлі лїси молодих сосон та ялиць. Подібно маєсь річ і з обходом дня сьв. Николая, особливо же, коли ще дїти богатших родичів збирають ся публично, щоби дивити ся, як бідних дїтий буде ся надїлювати дарунками, а відтак забавити ся на — балю. Такими средствами культурними і педаґоґічними як „різдвяні деревця“, „крампуси“ (чортики давані у Нїмцїв нечемним дїтем) та „николайки“ не піднесемо в нашім народї анї культури анї вихованя, а противно будемо єго пхати туди, звідки та заманлива і поверховна забавка буде до нас тиснути ся з тим більшою силою. Нам треба своєї культури і своєї цивілїзациї. — **Г. Волощук**: Робіть так, як ми вже давнїйше радили: відтинайте половину ґазети з фейлетоном і давайте оправляти, а призбираєте собі тим способом гарну бібліотеку, котра лишить ся колись і для Ваших дїтий. Для бібліотеки зладьте собі гарну поличку на виднім місци в хатї, щоби кождий, хто до неї війде, видїв, що то хата письменного, образованого господаря. Але не лиш самі повісти призбируйте; відрізуйте так само і научні фейлетони. — Видавати окремими книжками не можемо, бо на то треба великих фондів, на котрі нас не стати. — **Г. Г. в Дуб.**: 1) Найтичанка значить то само, що бричка з широким кошем. Слово се пішло було від нїмецкої назви міста Neititschein (Новий Ічин на Мораві), котре у виговорі звучить як „Найтічан“, де ті брички виробляно. Тепер їх вже не видати. — 2) Кінематоґраф — то прилад, в котрім видко не лиш сам образок, але й як на тім образку люди ходять, рушають ся, танцюють і т. д. як живі. А то ось чому: Окремим приладом фотоґрафічним здоймає ся фотоґрафії н. пр. з ходячих людий, 50—80 фотоґрафій на секунду так, що кожда фотоґрафія буде представляти инші рухи людий. Коли відтак ті фотоґрафії порушати так само скоро, як они були роблені підчас фотоґрафованя, то буде видко ті самі рухи, які виконували люди в часї фотоґрафованя. То єсть засада, на якій опирає ся кінематоґраф. Сам прилад годї нам тут описувати. Впрочім з самого опису не богато можна зрозуміти, треба видїти сам кінематоґраф і єго розібрати. — **М. Н. в П.**: Руху поїздів на зелїзници Галич-Острів не можемо подати з тої простої причини, що они ще не курсують, бо шлях у того ще не отворено, а навіть не знати, коли буде отворений, бо при пробній їздї мали показати ся деякі хиби. З тої самої причини і трудно нам розвідати близше поодинокі стациї від себе. За тим мусїли би ми хиба їхати до дирекциї руху в Станїславові. Все то, чого Вам і Вашим сусїдам потреба, будете могли в своїм часї довідати ся на першій лїпшій стациї тоїж зелїзницї.

рядку, та чи варти на своїх місцях. Глухі вісти між вояками о незнаних небезпечностях найшли потверджене в скріпленю варт. Над раном стрігив я Веба, котрий мимо вітру і студени робив також інспекцию. Від него дізнавсь я, що він вже кілька разів обходив кріпость, щоби пересьвідчити ся, чи всьо в порядку.

На другий день розвивали ся події трохи скорше. Вікльов знов писав лист; Штерне підкрав ся за ним аж до стайнї і забрав лист, скоро лише Вікльов вийшов. Відтак пустив ся Штерне тихцем за малим зрадником. Вікльов пішов на зелїзничу стацию і ждав там, доки не прийшов поїзд з Нового Йорку; відтак встав і почав пильно приглядати ся тим, що висїдали з ваґонів. Якийсь старий чоловік з зелеными окулярами і о палици пришкутильгикав до него, задержав ся і почав єму придивлятись. В тій хвили прискочив Вікльов до него, всунув єму папір в руку і скоро віддалив ся в зник в товпі подорожних. Але майже в тій самій хвили видер Штерна папір з рук старого пана і шепнув поліцийному аґентови, що прийшов з ним на дворець:

— Ідїть за тим старим паном і не спускайте єго з ока.

Відтак перебивши ся через товпу побіг просто до кріпости.

Ми засїли в комнатї, замкнули двері і велїли вартї не впускати до нас нїкого.

Насамперед отворили ми лист перехопленый в стайни. В нїм стояло:

„Сьвята дружино! В звичайній гарматї найшов я приказ від начальника, котрі минувшої ночи там вложено і котрі зносять давні інструкциї. В гарматї лишив я звичайний знак, не доказ, що прикази дістали ся у властиві руки —“

— Чи хлопець не стоїть під безнастанним наглядом? — перебив Веб.

Я притакнув; Вікльова стерегли на кождім кроцї від часу, як ми переловили єго перший лист.

— Як-же міг він вложити щось до гармати, або взяти звідтам неспостережено?

— Справдї, я того не розумію — відповів я.

— І я не розумію — сказав Веб. — То може бути хиба так, що між вартою були єго спільники. Инакше без порозуміня з ними не могло щось такого статись.

Я велїв прикликати Рейберна і вислав єго, аби оглянув батерії та дав нам зараз знати, що там найде. Ми читали лист дальше:

„Нові прикази рішучі і кажуть, що М. М. М. М. має бути завтра о третій годинї рано в Ф. Ф. Ф. Ф. Ф. Двіста прийде малими громадками зелїзницею і в инший спосіб з ріжних сторін та збере ся в означений час на відомім місци. Я роздїлю знаки, успіх без сумніву певний, хоч щось певне замічено, бо подвоєно варту і команданти ходять по ночи на інспекцию по кілька разів. В. В. приїздить нинї з Полудня і одержить тайний приказ — в инший дорозї. Ви всї шість мусите бути точно о другій годинї пополудни в 166. Там застанете Б. Б., котрий дасть вам точні поясненя. Оклик такий самий як послїдного разу лише у відворотнім порядку: перший склад на останку, а послїдний на початку. Вешешвеч XXXX. Не забуьте. Відваги; заки другий раз зійде сонце, будете героями. Ваша доля певна: будете записані в історії незатертими буквами. Амінь!“

— До сто громів! — крикнув Веб. — Як бачу, то ми дістали ся на добре місце.

(Дальше буде).

Запросини до передплати.

Маю честь повідомити Високопреподобне і Всечестнїйше Духовеньство, що невдовзї зачне ся друковати в нашій друкарнї в Жовкві в рускім перекладї цїнне дїльце кардинала Россіньолього п. з. „Правди вічні“ і буде виходити зошитами місячно (всїх 16). Перший зошит появить ся з початком сїчня 1897. Знаменитє се дїльце стане дуже добрим підручником так для місионарів, як для загалу Духовеньства. Хто проте з Впр. і Всеч. Отцїв або і вірних кождого стану хотїв би се дїльце набути, най ласкаво поперед зголосить ся до Заряду друкарнї ОО. Василиянів в Жовкві з тим заявленєм, чи бажає одержати цїле дїльце разом, чи поодинокими зошитами. Передплата цїлого дїла виносить 64 кр., поодинокого зошита 5 кр.

З належним поважанем

Др. Климент Сарницкий ч. сьв. В. В.

Надіслане.

За редакцию відповідає: **Адам Кржовецкий**

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.